TẠP CHÍ NGHIÊN CỨU
PHẬT HỌC
CƠ QUAN NGÔN LUẬN CỦA TRUNG ƯƠNG GIÁO HỘI PHẬT GIÁO VIỆT NAM
ISSN: 2734-9195

“Mẹ - Cha” - tiếng gọi từ cội nguồn yêu thương

ISSN: 2734-9195 10:15 22/06/2026

Dẫu thời gian có trôi đi, dẫu mái tóc rồi sẽ bạc màu theo năm tháng, nhưng chỉ cần trong tim còn giữ được hình bóng của cha mẹ bằng tất cả sự kính yêu và biết ơn, thì đóa hoa hiếu hạnh trong tâm hồn sẽ mãi mãi nở hoa, không bao giờ phai tàn.

Lời mở đầu

Trong kho tàng **văn hóa** của dân tộc Việt Nam, chữ Hiếu luôn được xem là nền tảng của đạo làm người. Từ lời ru của mẹ, lời dạy của cha, đến những câu ca dao tục ngữ được truyền qua nhiều thế hệ, tất cả đều nhắc nhở con người phải biết sống bằng lòng biết ơn và nhớ về cội nguồn sinh thành dưỡng dục.

Không phải ngẫu nhiên mà các bậc Thánh hiền phương Đông đều lấy hiếu đạo làm gốc của mọi đức hạnh. Khổng Tử xem hiếu là nền tảng của nhân luân. Mạnh Tử xem hiếu là phẩm chất cao quý nhất của con người. **Đức Phật** lại khẳng định công ơn cha mẹ sâu rộng như trời biển, khó có gì sánh được. Dù xuất phát từ những truyền thống tư tưởng khác nhau, tất cả đều gặp nhau ở một điểm chung: biết ơn và báo ơn cha mẹ chính là điểm khởi đầu của một đời sống đạo đức và nhân văn.

Bởi vậy, nói đến chữ Hiếu không chỉ là nói đến một giá trị truyền thống của quá khứ, mà còn là nói đến trách nhiệm của mỗi người trong hiện tại. Giữa những đổi thay của xã hội hôm nay, hiếu đạo vẫn luôn là chiếc cầu nối thiêng liêng giữa các thế hệ, là nơi gìn giữ những giá trị tốt đẹp của gia đình và cũng là cội nguồn của hạnh phúc con người.

Nhân mùa Vu Lan thắng hội, xin được cùng nhau lắng lại đôi chút giữa những bộn bề của cuộc sống để suy ngẫm về công ơn sinh thành dưỡng dục, về đạo hiếu trong truyền thống dân tộc và trong lời dạy của đức Phật. Để rồi từ những suy ngẫm ấy, mỗi người biết yêu thương nhiều hơn, trân quý nhiều hơn những tháng ngày còn được sống trong vòng tay của mẹ cha.

Còn Cha, còn Mẹ là còn nơi trở về

Có lẽ chỉ khi đi qua nhiều chặng đường của cuộc sống, con người mới hiểu rằng những điều quý giá nhất thường không nằm ở phía trước mà lại ở ngay bên cạnh mình. Chúng ta có thể dành cả tuổi trẻ để theo đuổi thành công, tìm kiếm danh vọng và xây dựng tương lai, nhưng rồi đến một ngày nhìn lại mới nhận ra rằng điều làm nên hạnh phúc sâu xa nhất của một đời người chính là còn cha còn mẹ để yêu thương và còn một mái nhà để trở về.

Hình mang tính minh họa. Nguồn: Internet

Thuở còn thơ bé, thế giới của mỗi đứa trẻ rất nhỏ. Thế giới ấy thường chỉ gói gọn trong vòng tay của cha mẹ, trong căn nhà đơn sơ và trong những buổi chiều được chạy ùa về sau giờ tan học. Khi ấy, cha mẹ là trung tâm của cả bầu trời tuổi thơ. Mỗi khi vui, con gọi: “Mẹ ơi!”. Mỗi khi buồn, con lại tìm: “Cha ơi!”. Dường như không có ngày nào mà trong ngôi nhà ấy không vang lên những tiếng gọi thân thương ấy. Cha mẹ đi đâu một lát cũng nhớ. Cha mẹ đi làm về là con chạy ùa ra đón. Những câu chuyện ở trường, chuyện bạn bè, chuyện thầy cô, chuyện được điểm tốt hay bị cô giáo nhắc nhở đều được con háo hức kể cho cha mẹ nghe bằng tất cả niềm vui hồn nhiên của tuổi nhỏ. Đối với con, đó chỉ là những câu chuyện rất bình thường. Nhưng đối với cha mẹ, đó lại là niềm hạnh phúc lớn lao sau một ngày lao động vất vả. Có những người cha vừa trở về từ công việc còn đầy áp lực nhưng vẫn ngồi lắng nghe con kể hết chuyện này đến chuyện khác. Có những người mẹ đang tất bật trong căn bếp nhỏ vẫn mỉm cười đáp lại từng câu nói ngây ngô của con trẻ. Chính những tiếng cười trong trẻo ấy, những lời kể vụng về ấy đã làm tan đi biết bao nhọc nhằn trong cuộc sống của cha mẹ.

Rồi năm tháng lặng lẽ trôi qua. Con lớn lên từng ngày trong sự chở che của gia đình. Mỗi buổi sáng cha mẹ đưa con đến trường với bao hy vọng gửi gắm vào tương lai. Và mỗi buổi chiều lại vội vã đến cổng trường đón con trở về. Có những ngày trời mưa tầm tã, cha mẹ vẫn đứng đợi dưới mái hiên. Có những ngày nắng gắt, cha mẹ vẫn kiên nhẫn chờ nơi cổng trường chỉ để nhìn thấy con bước ra với nụ cười bình an trên môi. Khi ấy, hạnh phúc của cha mẹ đơn giản lắm, chỉ là được nhìn thấy con khỏe mạnh, ngoan ngoãn và trưởng thành từng ngày.

Đến những năm cuối cấp, khi con bước vào những kỳ thi quan trọng của cuộc đời, cha mẹ lại là những người hồi hộp hơn cả. Trong khi con ngồi trong phòng thi căng thẳng với từng câu hỏi, thì bên ngoài cánh cổng trường, cha mẹ cũng đang trải qua những giờ phút dài đằng đẵng của sự chờ đợi. Có người mẹ chuẩn bị sẵn chai nước, chiếc khăn ướt và vài chiếc bánh ngọt để khi con bước ra có thể ăn tạm cho lại sức. Có người cha ngồi hàng giờ dưới bóng cây, hết nhìn đồng hồ lại nhìn về phía cổng trường. Ba tiếng đồng hồ làm bài đối với con có thể trôi qua rất nhanh, nhưng đối với cha mẹ lại dài như cả một ngày.

Khi con nhận được giấy báo trúng tuyển đại học, niềm vui ấy không chỉ thuộc về riêng con. Đó còn là niềm hạnh phúc của những người đã âm thầm đồng hành cùng con suốt bao năm tháng. Thế nhưng đằng sau nụ cười rạng rỡ ấy là biết bao nỗi lo toan mà cha mẹ không nói ra. Lo từng đồng học phí, lo tiền nhà trọ, lo bữa ăn giấc ngủ nơi đất khách quê người. Có những người cha chấp nhận làm thêm giờ. Có những người mẹ tằn tiện từng đồng chợ để cho con được tiếp tục việc học. Cha mẹ không xem đó là sự hy sinh. Bởi trong lòng họ, tương lai của con luôn là điều quan trọng nhất.

Rồi ngày con tốt nghiệp cũng đến. Có lẽ đó là một trong những ngày hạnh phúc nhất của đời cha mẹ. Nhìn con khoác trên mình chiếc áo cử nhân, nhận tấm bằng tốt nghiệp sau bao năm đèn sách, nhiều người cha lặng lẽ quay đi lau mắt, nhiều người mẹ mỉm cười mà nước mắt cứ lăn dài trên má. Bởi hơn ai hết, họ hiểu rằng thành quả ấy được đánh đổi bằng biết bao mồ hôi, công sức và cả những tháng năm chắt chiu không kể xiết.

Thế nhưng cũng từ ngày ấy, con bắt đầu bước vào một hành trình mới. Công việc, sự nghiệp, những mối quan hệ xã hội và những dự định tương lai dần lấp đầy quỹ thời gian của con. Những tiếng gọi “Cha ơi!”, “Mẹ ơi!” từng thân thuộc mỗi ngày giờ không còn vang lên thường xuyên như trước. Những câu chuyện ngày nào con từng háo hức kể cho cha mẹ nghe giờ được thay bằng những cuộc trò chuyện với bạn bè, đồng nghiệp hay đối tác. Không phải vì con không còn yêu thương cha mẹ, mà bởi cuộc sống đã mang đến quá nhiều điều khiến con

phải bận tâm. Trong khi con đang miệt mài chạy theo những mục tiêu phía trước thì cha mẹ vẫn âm thầm đứng phía sau dõi theo từng bước chân của con như thuở nào. Cha mẹ vẫn vui khi con thành công, vẫn lo lắng khi con gặp khó khăn và vẫn mong chờ những lần con trở về nhà. Có những người mẹ mỗi ngày đều nhìn chiếc điện thoại nhiều lần chỉ để chờ một cuộc gọi. Có những người cha chiều chiều lại ngồi trước hiên nhà nhìn về con đường quen thuộc với hy vọng sẽ thấy bóng con xuất hiện.

Đó là tình thương của cha mẹ là một tình thương lặng lẽ, không đòi hỏi và cũng không cần được đáp đền. Nhưng chính vì quá đỗi bao dung nên nhiều khi người làm con lại vô tình xem đó là điều bình thường. Chỉ đến khi mái tóc cha bạc thêm, khi đôi mắt mẹ mờ hơn theo năm tháng, chúng ta mới giật mình nhận ra rằng thời gian đang lặng lẽ mang cha mẹ đi xa khỏi cuộc đời mình.

Và có lẽ lúc ấy, mỗi người mới hiểu sâu sắc ý nghĩa của hai chữ “trở về”. Không chỉ là trở về một ngôi nhà, mà là trở về với cội nguồn yêu thương đã nuôi dưỡng mình khôn lớn. Bởi còn cha mẹ là còn nơi để nhớ, để thương, để nương tựa. Còn cha mẹ là còn một khoảng trời bình yên giữa những giông gió của cuộc đời. Và đó chính là món quà vô giá mà không một thành công hay tài sản nào trên thế gian có thể thay thế được.

Những điều Cha - Mẹ chưa bao giờ kể

Nếu tuổi thơ là khoảng trời bình yên nhất trong cuộc đời mỗi người, thì phía sau khoảng trời bình yên ấy là bóng dáng của cha mẹ đang âm thầm che chở cho con qua từng tháng năm. Khi còn nhỏ, chúng ta thường vô tư đón nhận tình thương ấy như một điều tự nhiên. Ta quen với bữa cơm có sẵn trên bàn, quen với chiếc áo được giặt sạch mỗi ngày, quen với những lời hỏi han và sự chăm sóc ân cần đến mức không nhận ra rằng tất cả những điều bình thường ấy đều được đánh đổi bằng biết bao nhọc nhằn của cha mẹ.

Hình mang tính minh họa. Nguồn: Internet

Thuở ấy, con chỉ biết lớn lên, còn cha mẹ lặng lẽ già đi trong những lo toan mà con chưa từng nhìn thấy. Có những khó khăn của cuộc sống cha mẹ giấu phía sau nụ cười. Có những nỗi buồn cha mẹ giữ lại trong lòng để con được vô tư học hành và khôn lớn. Đối với cha mẹ, điều quan trọng nhất không phải là mình đã vất vả bao nhiêu, mà là con có được bình yên hay không.

Có lẽ tình thương của cha mẹ được thể hiện rõ nhất vào những lúc con đau ốm. Khi còn bé, mỗi lần bệnh tật, con chỉ biết mình đang mệt, đang khó chịu và đang cần một vòng tay để nương tựa. Nhưng phía sau những cơn sốt của con là những đêm dài thao thức của cha mẹ mà nhiều năm sau nhìn lại, ta mới hiểu hết được.

Có những đêm con sốt cao, người mẹ gần như không dám chợp mắt. Mẹ ngồi bên giường, hết lấy khăn lau trán lại lặng lẽ đưa tay lên xem cơn sốt đã giảm hay chưa. Mỗi lần con trở mình, mẹ lại giật mình tỉnh giấc. Mỗi tiếng ho của con cũng đủ làm lòng mẹ bất an. Trong khi đứa con mệt mỏi ngủ thiếp đi, người mẹ vẫn thức suốt đêm để canh giấc ngủ cho con. Đến sáng hôm sau, con khỏe hơn một chút thì mẹ mới yên lòng, còn sự mệt mỏi của mình dường như chưa bao giờ được nhắc đến.

Người cha thường ít thể hiện cảm xúc hơn, nhưng nỗi lo dành cho con cũng sâu nặng không kém. Những lúc con đau bệnh, cha lại tất tả ngược xuôi tìm thầy tìm thuốc. Nghe ai chỉ nơi nào có bác sĩ giỏi là cha tìm đến. Có những đêm khuya cha vẫn vội vàng chạy xe đi mua thuốc, chỉ mong con bớt sốt, bớt đau. Cha không nói nhiều, cũng không giỏi những lời dỗ dành như mẹ, nhưng trong

từng bước chân vội vã ấy đều chất chứa tình thương và sự lo lắng của một người cha dành cho con mình.

Ngày ấy, con chỉ biết mình đang đau. Nhưng giờ đây khi trưởng thành nhìn lại mới hiểu rằng, con đau một phần nơi thân thể, còn cha mẹ đau cả trong lòng. Bởi đối với bậc làm cha làm mẹ, không có nỗi xót xa nào lớn hơn khi nhìn thấy con bệnh mà không thể gánh thay. Có những lời cầu nguyện được thầm thì trong đêm khuya. Có những giọt nước mắt lặng lẽ rơi khi con ngủ say mà con chưa từng biết đến. Rồi thời gian trôi qua, những cơn sốt tuổi thơ cũng dần lùi vào ký ức.

Con lớn lên, khỏe mạnh và tiếp tục bước đi trên con đường của riêng mình. Nhưng cha mẹ vẫn vậy, vẫn âm thầm dõi theo con bằng tất cả sự yêu thương. Dường như từ khi con cất tiếng khóc chào đời cho đến khi trưởng thành, trong lòng cha mẹ chưa bao giờ có một ngày thật sự thôi lo lắng.

Có những điều cha mẹ chưa bao giờ kể. Cha không kể những tháng ngày cực nhọc ngoài nắng gió. Mẹ không kể những đêm dài thao thức vì tương lai của con. Họ cũng không nhắc đến những ước mơ riêng đã gác lại, những sở thích riêng đã từ bỏ hay những niềm vui riêng đã nhường cho con. Tất cả được cất vào sự lặng lẽ của tháng năm và được thay thế bằng niềm vui khi nhìn thấy con trưởng thành.

Có lần người ta hỏi một bà mẹ già rằng điều bà mong nhất là gì. Bà chỉ mỉm cười hiền hậu rồi nói rằng mình không mong con phải làm điều gì lớn lao, chỉ mong các con được bình an và thỉnh thoảng trở về nhà ăn với mẹ một bữa cơm. Câu trả lời giản dị ấy dường như đã nói thay tâm lòng của biết bao bậc cha mẹ trên thế gian này. Cả một đời hy sinh vì con, đến cuối cùng điều họ mong mỏi vẫn chỉ là được nhìn thấy con hạnh phúc. Cho nên, Ca dao Việt Nam có câu:

“Công cha như núi Thái Sơn,
Nghĩa mẹ như nước trong nguồn chảy ra”.

Hai câu ca dao ngắn gọn nhưng đã gói trọn biết bao ân tình của đạo làm con. Núi có thể đo chiều cao, sông có thể đo chiều dài, nhưng công ơn sinh thành dưỡng dục của cha mẹ thì không có thước đo nào có thể đong đếm cho hết. Càng đi qua nhiều năm tháng, con người càng thấm thía rằng trên cuộc đời này có rất nhiều người yêu thương mình, nhưng chỉ có cha mẹ là những người sẵn sàng dành cả cuộc đời để sống vì con mà chưa bao giờ nghĩ đến việc nhận lại.

Và cũng chính từ những hy sinh thầm lặng ấy, từ những đêm thức trắng bên giường bệnh của con, từ những tháng năm nhọc nhằn mà cha mẹ chưa từng kể,

người xưa đã đặt chữ Hiếu lên hàng đầu trong đạo làm người. Bởi biết ơn cha mẹ không chỉ là một bổn phận, mà còn là sự thức tỉnh của trái tim trước những ân tình sâu nặng nhất trong cuộc đời.

Đạo Hiếu trong lời dạy của các bậc thánh hiền

Mỗi thời đại đều có những thay đổi riêng. Cuộc sống hôm nay không còn giống như thời ông bà hay cha mẹ chúng ta ngày trước. Nhịp sống nhanh hơn, công việc nhiều hơn, khoảng cách địa lý cũng xa hơn. Có những người con học tập và làm việc ở những thành phố khác, thậm chí ở những quốc gia khác. Có người cả năm mới về thăm được một lần.

Hình mang tính minh họa. Nguồn: Internet

Chính vì vậy, cách thể hiện lòng hiếu thảo ngày nay cũng không hoàn toàn giống như trước. Nếu người xưa xem việc sớm hôm phụng dưỡng bên cạnh cha mẹ là điều quan trọng nhất, thì ngày nay không phải ai cũng có điều kiện ở gần cha mẹ mỗi ngày. Nhưng dù cuộc sống có thay đổi thế nào, cốt lõi của chữ Hiếu vẫn không hề thay đổi, đó là lòng biết ơn và tình yêu thương chân thành dành cho cha - mẹ

Khổng Tử từng nhắc nhở rằng người con hiếu thảo không chỉ chăm lo cho cha mẹ về vật chất mà còn phải quan tâm đến tâm tư và cảm xúc của cha mẹ. Bởi nếu chỉ cho cha mẹ cơm ăn áo mặc mà thiếu đi sự quan tâm, thì đó mới chỉ làm được một phần của chữ Hiếu.

Lời dạy ấy đến hôm nay vẫn còn nguyên giá trị. Trong cuộc sống hiện đại, có nhiều người con rất thành công. Họ có thể mua cho cha mẹ những món quà đắt tiền, xây nhà đẹp, gửi tiền đầy đủ mỗi tháng. Đó là điều đáng quý. Nhưng đôi khi điều cha mẹ cần lại không phải là những thứ lớn lao như thế.

- Có những người mẹ chỉ mong mỗi tối được nghe tiếng con gọi điện về hỏi một câu: “Mẹ ăn cơm chưa?” Có những người cha chỉ mong cuối tuần cả gia đình quây quần bên mâm cơm như những ngày xưa cũ.

- Có những bậc cha mẹ tuổi đã cao, điều làm họ vui nhất không phải là món quà đắt tiền, mà là được nhìn thấy con cháu trở về đông đủ trong một buổi chiều cuối năm.

Con người càng lớn tuổi càng sống nhiều với ký ức. Điều cha mẹ mong mỏi nhiều khi chỉ là cảm giác mình vẫn còn cần thiết trong cuộc đời của con cái.

Đức Phật cũng dạy rằng cha mẹ là ruộng phước lớn của mỗi người. Nghĩa là khi biết yêu thương, chăm sóc và phụng dưỡng cha mẹ bằng tấm lòng chân thành, người con đang gieo những hạt giống thiện lành cho chính cuộc đời mình.

Tuy nhiên, báo hiếu theo lời Phật dạy không chỉ dừng lại ở việc chăm sóc cha mẹ khi tuổi già. Một người con sống tử tế, biết tránh điều xấu, làm điều thiện, giữ gìn nhân cách và đạo đức cũng chính là đang báo hiếu cha mẹ. Bởi không có nỗi đau nào lớn hơn đối với cha mẹ khi nhìn thấy con mình sống sai lầm; và cũng không có niềm vui nào lớn hơn khi thấy con trở thành người lương thiện và có ích.

Bởi vậy, chữ Hiếu trong thời đại hôm nay không phải là điều gì quá xa vời. Đôi khi chữ Hiếu chỉ bắt đầu từ một cuộc điện thoại mà ta vẫn thường trì hoãn. Là dành thêm một buổi chiều ngồi nghe cha mẹ kể những câu chuyện đã lặp đi lặp lại nhiều lần. Là bớt một cuộc hẹn không thật sự cần thiết để trở về dùng bữa cơm cùng gia đình. Là học cách kiên nhẫn khi cha mẹ già đi và chậm hơn trước.

Nhiều người dành cả đời để tìm kiếm hạnh phúc ở những nơi rất xa, nhưng lại quên rằng hạnh phúc đôi khi đang ngồi lặng lẽ trong ngôi nhà cũ, nơi có cha mẹ vẫn từng ngày mong ngóng bóng con trở về.

Mùa Vu Lan mỗi năm lại nhắc chúng ta nhớ về điều ấy. Khi những đóa hồng được cài lên ngực áo, người còn cha mẹ sẽ hiểu rằng mình vẫn còn may mắn biết bao. Bởi trên thế gian này vẫn có những người chỉ mong một lần nữa được nghe tiếng cha, tiếng mẹ gọi tên mình mà không còn cơ hội.

Vì thế, điều quý giá nhất không phải là đợi đến một ngày nào đó mới báo hiếu, mà là biết trân trọng những ngày tháng hiện tại khi cha mẹ vẫn còn bên cạnh. Bởi yêu thương để ngày mai thì đôi khi ngày mai đã quá muộn.

Những đóa hoa của lòng tri ân

Mỗi độ tháng Bảy âm lịch trở về, khi những ngôi chùa bắt đầu ngân vang tiếng chuông báo hiếu, lòng người dường như cũng trở nên lắng dịu hơn. Giữa những bộn bề của cuộc sống, giữa những lo toan về công việc, gia đình và tương lai, có một khoảng thời gian để mỗi người tạm dừng bước chân vội vã, quay về nhìn lại cội nguồn của mình. Đó không chỉ là dịp để tưởng nhớ công ơn sinh thành dưỡng dục, mà còn là cơ hội để mỗi người tự hỏi lòng mình rằng: ta đã làm được gì cho cha mẹ khi các ngài còn hiện hữu bên đời?

Trong những ngày ấy, có một nghi thức tuy đơn giản nhưng đã trở thành nét đẹp rất sâu sắc trong văn hóa Phật giáo Việt Nam, đó là nghi thức cài hoa trên ngực áo. Một đóa hoa nhỏ bé nhưng lại mang theo cả một câu chuyện của đời người, mang theo niềm hạnh phúc, nỗi nhớ thương, lòng biết ơn và cả những suy tư về chữ Hiếu.

Người còn đủ cha và mẹ được cài lên ngực áo đóa hồng đỏ thắm. Đó là màu hoa của hạnh phúc, của sự đủ đầy và may mắn. Nhiều khi đang sống trong tình thương của cha mẹ, con người ít nhận ra mình đang hạnh phúc biết bao. Chỉ khi nhìn những mái đầu bạc đi theo năm tháng, nhìn những bước chân cha mẹ chậm dần theo tuổi tác, ta mới hiểu rằng được còn cha còn mẹ chính là một ân phước lớn lao trong cuộc đời. Đóa hoa đỏ không chỉ là niềm vui, mà còn là lời nhắc nhở hãy biết trân quý những ngày tháng hiện tại, bởi thời gian không bao giờ dừng lại và cha mẹ cũng không thể ở bên ta mãi mãi.

Có những người trên ngực áo là đóa hoa hồng nhạt. Đó là những người đã mất cha hoặc mất mẹ. Trong cuộc đời, không có sự chia ly nào hoàn toàn nguôi ngoai khi người ra đi là đấng sinh thành. Dẫu năm tháng có trôi qua bao lâu, trong sâu thẳm trái tim vẫn luôn còn đó một khoảng trống không gì có thể lấp đầy. Đóa hoa ấy gợi nhớ về một nửa yêu thương đã đi xa, nhưng đồng thời cũng nhắc nhở chúng ta biết trân trọng người thân còn lại, bởi cuộc đời vốn vô thường và không ai biết được ngày mai sẽ ra sao.

Còn những người cài trên ngực áo đóa hoa màu trắng là những người không còn cha mẹ trên cõi đời này nữa. Nhiều người từng nói rằng, khi cha mẹ còn sống, ta vẫn còn là một đứa con; nhưng khi cha mẹ mất đi, dẫu tóc đã bạc màu, dẫu tuổi đời đã cao, trong lòng vẫn cảm thấy mình trở thành một đứa trẻ mồ côi. Đóa hoa trắng không chỉ tượng trưng cho sự mất mát, mà còn là biểu tượng của lòng

tri ân sâu sắc. Những người mang đóa hoa trắng hiểu hơn ai hết giá trị của hai tiếng "cha mẹ", bởi đó là điều mà họ không bao giờ có thể tìm lại được nữa. Chính vì vậy, mỗi mùa báo hiếu trở về, đóa hoa trắng không chỉ gợi lên nỗi nhớ thương mà còn nhắc nhở mọi người đang còn cha mẹ hãy biết yêu thương khi vẫn còn có thể.

Bên cạnh những đóa hoa đỏ, hoa hồng và hoa trắng, còn có một màu hoa rất đặc biệt: đó là hoa vàng dành cho những người xuất gia. Màu vàng tượng trưng cho đời sống phạm hạnh, cho con đường tu học giải thoát mà người xuất gia đã chọn lựa. Tuy rời xa mái ấm gia đình để bước vào cửa đạo, nhưng điều đó không có nghĩa là xa rời ân nghĩa sinh thành.

Trái lại, trong đạo Phật, người xuất gia luôn ý thức sâu sắc về công ơn cha mẹ và xem việc báo hiếu là một phần trong con đường tu tập của mình.

Người tại gia báo hiếu bằng sự chăm sóc, phụng dưỡng và yêu thương cha mẹ trong đời sống hằng ngày. Người xuất gia báo hiếu bằng sự tinh tấn tu học, giữ gìn giới hạnh, chuyển hóa thân tâm và hồi hướng công đức ấy đến cha mẹ hiện đời cũng như nhiều đời nhiều kiếp. Con đường tuy khác nhau nhưng điểm đến vẫn là lòng biết ơn và sự tri ân đối với hai đấng sinh thành.

Nhìn những đóa hoa trên ngực áo trong ngày báo hiếu, ta chợt nhận ra rằng mỗi người đang mang một câu chuyện riêng. Có người đang sống trong niềm hạnh phúc được còn cha còn mẹ. Có người đang nâng niu những kỷ niệm về một đấng sinh thành đã khuất. Có người chỉ còn biết hướng lòng về cha mẹ qua những lời cầu nguyện và nỗi nhớ thương. Có người mang chí nguyện xuất trần nhưng vẫn không quên cội nguồn của mình.

Dù là màu hoa nào, tất cả đều gặp nhau ở một điểm chung, đó là lòng biết ơn. Bởi sâu xa hơn những màu sắc khác nhau ấy, điều thiêng liêng nhất vẫn là tình cha nghĩa mẹ. Chính tình thương ấy đã nuôi dưỡng chúng ta nên người, đã nâng đỡ chúng ta qua những năm tháng khó khăn và trở thành nguồn sức mạnh âm thầm đi theo suốt cuộc đời.

Vì thế, ý nghĩa lớn nhất của những đóa hoa cài trên ngực áo không nằm ở màu sắc của hoa, mà nằm ở sự thức tỉnh trong tâm hồn mỗi người. Đóa hoa ấy nhắc ta nhớ rằng cuộc đời là hữu hạn, thời gian bên cha mẹ cũng hữu hạn. Điều đáng quý nhất không phải là đợi đến một ngày nào đó mới báo hiếu, mà là biết sống trọn vẹn với lòng biết ơn ngay từ hôm nay. Bởi khi còn có thể gọi một tiếng “cha”, một tiếng “mẹ”, đó đã là hạnh phúc mà rất nhiều người trên thế gian này chỉ còn biết tìm lại trong ký ức. Và có lẽ, đó cũng chính là thông điệp đẹp nhất mà mùa báo hiếu muốn gửi đến cho tất cả chúng ta: hãy yêu thương khi còn có

thể yêu thương, hãy phụng dưỡng khi còn có thể phụng dưỡng, và hãy trân trọng từng ngày còn được sống trong tình thương của cha mẹ. Bởi một mai khi những cánh hoa của đời người khép lại, điều còn ở lại mãi trong lòng không phải là tiền tài hay danh vọng, mà chính là những yêu thương ta đã kịp trao đi và những ân nghĩa ta đã biết gìn giữ trong cuộc đời này.

Kết luận

Chiều tháng Bảy rồi cũng sẽ qua. Những đóa hoa trên ngực áo rồi cũng sẽ khép cánh theo thời gian. Nhưng điều còn ở lại trong lòng mỗi người không phải là màu hoa mình đã cài, mà là tình thương và lòng biết ơn mình đã giữ được bao nhiêu trong cuộc đời này.

Rồi một ngày nào đó, tất cả chúng ta cũng sẽ đi qua cuộc đời này như những thế hệ cha mẹ đã từng đi qua. Những lo toan, được mất, hơn thua của một đời người rồi cũng sẽ dần lùi vào ký ức. Tiền tài, danh vọng hay những điều từng khiến ta bận lòng nhất, đến cuối cùng cũng không còn là điều quan trọng. Chỉ có tình thương là còn ở lại, chỉ có những ân nghĩa chân thành là còn đọng mãi trong tâm hồn con người.

Khi nhìn lại một chặng đường đã qua, điều làm ta thấy ấm lòng không phải là mình đã đi được bao xa, đạt được bao nhiêu thành tựu, mà là mình đã sống như thế nào với những người thương yêu nhất. Và trong tất cả những ân tình của cuộc đời, ân tình của cha mẹ vẫn luôn là điều thiêng liêng, sâu nặng và không gì có thể thay thế được.

Nguyện cho mỗi chúng ta, trên hành trình ngắn ngủi giữa cõi nhân sinh, luôn nhớ rằng phía sau mình từng có một bóng hình lặng lẽ che mưa chắn nắng, từng có một đôi bàn tay nâng đỡ những bước chân chập chững đầu đời, từng có những con người đã dành cả cuộc đời để yêu thương mà không mong cầu được đáp đền. Chính từ tình thương vô điều kiện ấy mà ta lớn lên, trưởng thành và có mặt giữa cuộc đời hôm nay.

Vì vậy, xin hãy để lòng tri ân trở thành một phần trong đời sống của mình, không chỉ trong mùa báo hiếu, mà trong từng ngày đang sống. Để rồi mai này, khi ngoảnh lại quãng đường đã đi qua, ta có thể mỉm cười thanh thản rằng mình đã không sống vô tâm với cội nguồn đã sinh thành và nuôi dưỡng mình nên người. Và nếu có một điều cần mang theo trên suốt hành trình của đời người, thì đó chính là lòng biết ơn. Bởi người biết tri ân sẽ biết yêu thương. Người biết yêu thương sẽ biết sống đẹp. Và người biết sống đẹp sẽ không bao giờ quên cội nguồn đã tạo nên sự sống của chính mình.

Dẫu thời gian có trôi đi, dẫu mái tóc rồi sẽ bạc màu theo năm tháng, nhưng chỉ cần trong tim còn giữ được hình bóng của cha mẹ bằng tất cả sự kính yêu và biết ơn, thì đóa hoa hiếu hạnh trong tâm hồn sẽ mãi mãi nở hoa, không bao giờ phai tàn.

Nam mô Vu Lan duyên khởi Đại Hiếu Mục Kiền Liên Bồ Tát

Tác giả: **Thượng tọa Thích Thiện Hạnh**

Phó viện Trưởng Phân Viện NCPH-VN tại Hà Nội